

2. Закріпити законодавчо неможливість підписання заповіту, а також написання його змісту іншою особою, крім спадкодавця, в тому числі вказавши про неможливість складення секретного заповіту особою, яка не може через свої фізичні вади зробити це власноручно

3. Встановити обов'язковість зазначення лише дати посвідчення секретного заповіту та необов'язковість зазначення дати його складання.

4. Зазначити, що строк оголошення секретного заповіту має встановлюватися нотаріусом, але він не повинен перевищувати строку для прийняття спадщини. Якщо до нотаріуса надійшли відомості про смерть заповідача в строк, коли оголошення заповіту неможливо здійснити в межах терміну для прийняття спадщини, то строк для прийняття спадщини має подовжуватися на три місяці з дня, коли буде оголошено зміст заповіту.

Підводячи підсумки очевидним є те, що нове спадкове законодавство є здобутком кращого світового досвіду та національних традицій, воно дає можливість особі обрати для себе прийнятну форму розпорядження своїм майном на випадок смерті, забезпечити належний захист прав та законних інтересів усіх учасників спадкових правовідносин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бичківський О.О. Секретні заповіти за законодавством України та іноземних держав/ О.О. Бичківський // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 4. – С. 59–64.
2. Солтис Н.Б. Набуття права власності на житло за заповітом/ Н. Б. Солтис // Приватне право і підприємництво. – 2011. – Вип. 10. – С. – 136 – 140.
3. Цивільний кодекс України//Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – Ст. 356.
4. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – 4-е изд., доп. – М.: Азбуковник, 1999. – 944 с.
5. Гражданский кодекс Российской Федерации // Российская газета. – 1996. – № 23,24,25
6. Купріянова Х. В. Правове вирішення юридичних колізій інституту секретного заповіту/ Х. В. Купріянова // Європейські перспективи. – 2010. – № 3. – С. 62–66.
7. Заїка Ю. О. Законодавчі проблеми спадкового права /Ю.О. Заїка// Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2002. – № 2. – С. 213 —216.
8. Крисань Т.Є. Інститут гарантій суб'єктивних прав в спадковому праві/ Т.Є. Крисань // Митна справа. – 2012. – №2. – С. 279 – 284.
9. Про затвердження порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Мініюсту від 22.02.2012 р. № 296/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 17. – Ст. 632.
10. Панталієнко Я. Процесуальні особливості оголошення секретного заповіту / Я. Панталієнко // Юридична Україна. – 2009. – № 11. – С. 66 – 70.
11. Михайленко О.О. Юридичні колізії правового регулювання інституту секретного заповіту / О.О. Михайленко, Т.А. Венгаренко // Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових статей. Юридичні науки. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2006.– С. 95–100.
12. Кушнерик О. Не прижилися секретні заповіти та заповіти подружжя. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.svoboda.te.ua/pravo/ne-prizhilisya-sekretni-zapoviti-ta-zapoviti-podruzzhya.html>

УДК 346.21

ЩОДО ПОНЯТТЯ ТА ВИДІВ ПІДПРИЄМСТВ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ.

С. В. Караченцева., Л. Д. Руденко

Резюме: У статті на підставі аналізу національного законодавства, законодавства інших країн, наукової літератури конкретизовано ознаки та визначення підприємства з іноземними інвестиціями, розроблено пропозиції про внесення змін у Закон України «Про режим іноземного інвестування» щодо уточнення такого визначення. Запропоновано виокремити як самостійний вид підприємства з іноземними інвестиціями у пріоритетних галузях економіки з наданням їм певних пільг з метою покращення інвестиційного клімату та розвитку таких галузей.

Ключові слова: підприємство, підприємство з іноземними інвестиціями, статутний капітал, спільне підприємство, пріоритетні галузі економіки.

У зв'язку з прийняттям Господарського кодексу України положення Закону України «Про режим іноземного інвестування» у частині визнання підприємства з іноземними інвестиціями потребують уточнення та приведення у відповідність з нормами Господарського кодексу України. Конкретизація визначення підприємств з іноземними інвестиціями та їх видів є одним з кроків удосконалення правового регулювання у такій сфері. Адже створення підприємств з іноземними інвестиціями є найбільш розповсюдженою формою іноземного інвестування. Визначення підприємства з іноземними інвестиціями повинно відображати істотні риси такого підприємства та його особливості у порівнянні з іншими суб'єктами господарювання. Положення Закону України у цій частині не відповідають зазначеним вимогам. Окрім цього, у зв'язку з прийняттям Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» та національним режимом діяльності підприємств з іноземними інвестиціями потребують уточнення види таких підприємств. Адже Законом передбачається низка пільг для інвестиційних проєктів, які здійснюються цими підприємствами, але не визначено підприємства з іноземними інвестиціями, які можуть брати участь у проєктах.

Метою статті є уточнення визначення підприємств з іноземними інвестиціями та їх видів на підставі аналізу національного законодавства та законодавства інших країн. Досягнення поставленої мети сприятиме вирішенню проблеми залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку з урахуванням захисту національних інтересів України.

Поняття підприємства з іноземним інвестиціями відображено на законодавчому рівні у ч. 1 ст. 116 Господарського кодексу України від 16 січня 2003 р. та у Законі України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 р.

Так у ч. 1 ст. 116 Господарського кодексу України підприємством з іноземними інвестиціями є підприємство, створене відповідно до вимог Господарського кодексу України, в статутному капіталі якого не менш як десять відсотків становить іноземна інвестиція. Підприємство набуває статусу підприємства з іноземними інвестиціями з дня зарахування іноземної інвестиції на його баланс [1].

Закон України «Про режим іноземного інвестування» дещо по-іншому підходить до визначення такого поняття. «Підприємство з іноземними інвестиціями – підприємство (організація) будь-якої організаційно-правової форми, створене відповідно до законодавства України, іноземна інвестиція в статутному капіталі якого, за його наявності, становить не менше 10 відсотків [2].

У ст. 7 Закону України «Про режим іноземного інвестування» визначені особливості правового режиму іноземного інвестування. Зокрема, регламентовано, що для іноземних інвесторів на території України встановлюється національний режим інвестиційної та іншої господарської діяльності, за винятками, передбаченими законодавством України та міжнародними договорами. Для окремих суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють інвестиційні проєкти із залученням іноземних інвестицій, що реалізуються відповідно до державних програм розвитку пріоритетних галузях економіки, соціальної сфери та територій може встановлюватися пільговий режим.

Виходячи з аналізу вищезазначених нормативно-правових актів, можна виокремити наступні ознаки підприємств з іноземними інвестиціями:

- 1) наявність статутного капіталу, частка у якому іноземних інвестицій перевищує 10%;
- 2) створення та здійснення діяльності відповідно до вимог Господарського кодексу України та іншого законодавства України;
- 3) національний режим діяльності;
- 4) це спільне підприємство, що функціонує за участю іноземного інвестора.

Однією з відмінних ознак підприємства з іноземними інвестиціями є наявність у статутному капіталі іноземних інвестицій більше 10%.

Виходячи з редакції ст. 1 Закону України «Про режим іноземного інвестування», підприємство ототожнюється з організацією, але Господарський кодекс України чітко виокремлює поняття підприємства, установи, організації. Також у підприємствах з іноземними інвестиціями є обов'язковою наявність статутного капіталу, як і у інших підприємств. Тому положення ст. 1 Закону України «Про режим іноземного інвестування» в частині застереження про можливість наявності статутного капіталу не відповідають ч. 1 ст.116 Господарського кодексу України. Підприємство завжди має статутний капітал, тому є помилковим застереження «за його наявності» (ст.116 Господарського кодексу України.). Такий висновок підтверджується і аналізом інвестиційного законодавства інших країн. Так, у ст. 2 Закону Російської Федерації «Про іноземні інвестиції» передбачено, що пряма іноземна інвестиція здійснюється шляхом придбання іноземним інвестором не менш ніж 10 відсотків частки, часток (внеску) у статутному (складеному) капіталі комерційної організації, створеної або знову створюваної на території Російської Федерації у формі господарського товариства або товариства відповідно до цивільного законодавства Російської Федерації [3].

З правової точки зору є вдалим визначення підприємства з іноземними інвестиціями в Інвестиційному кодексі Республіки Білорусь. Комерційними організаціями з іноземними інвестиціями є юридичні особи, у статутному фонді яких іноземні інвестиції складають обсяг, еквівалентний не менше ніж 20 000 доларів США, і які переслідують одержання прибутку як основної мети своєї діяльності та (або) розподіляють отриману прибуток між учасниками [4].

Проведений аналіз вказує на доцільність узгодження положень Закону України «Про режим іноземного інвестування» та Господарського кодексу України.

Щодо віднесення підприємств з іноземними інвестиціями до спільних підприємств слід зазначити помилковість окремих наукових поглядів. Аналіз наукової літератури вказує, на помилковість ототожнення підприємства з іноземними інвестиціями та спільних підприємств. Зокрема, Г.І. Сосновська вказує, що спільне підприємство з іноземними інвестиціями — це підприємство (організація) будь-якої організаційно-правової форми, створене відповідно до законодавства України, іноземна інвестиція в статутному фонді якого, за його наявності, становить не менше 10 відсотків [5, с. 197].

І. Олександренко розглядає спільне підприємство як підприємство, частину статутного капіталу якого становить іноземний капітал [6, с. 169].

О.Л. Лукаш зазначає, що зміст поняття «спільне підприємство» в законодавстві України зазнав змін і на сьогодні спільними визначаються лише ті підприємства, які засновані за участю іноземних суб'єктів. У свою чергу спільні підприємства поділяються на підприємства з іноземними інвестиціями і власне спільні підприємства [7].

Правовою підставою для такого ототожнення виступила ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», відповідно до якої спільні підприємства — підприємства, які базуються на спільному капіталі суб'єктів господарської діяльності

України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, на спільному управлінні та на спільному розподілі результатів та ризиків [8]. Але згідно з Державним класифікатором «Класифікація організаційно-правових форм господарювання», затвердженим наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 травня 2004 р. №97 не передбачається створення та державна реєстрація нових підприємств з організаційно-правовою формою «спільне підприємство» [9].

Однією з ознак підприємства з іноземними інвестиціями є національний режим діяльності. Але у зв'язку з прийняттям Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» потребує виокремлення такий вид підприємства з іноземними інвестиціями як підприємства у пріоритетних галузях економіки. Законом надано пільги як для національних, так і іноземних інвесторів, але Законом України «Про режим іноземного інвестування» не передбачено такий вид підприємств. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» щодо діяльності підприємства з іноземними інвестиціями є актом загальної дії, спеціальними є положення Закону України «Про режим іноземного інвестування». Іноземним інвесторам надають пільги та гарантії саме на підставі Закону України «Про режим іноземного інвестування» (ст. 1 Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць»). Тому представляється доцільним виокремити у Законі України «Про режим іноземного інвестування» такий вид підприємства з іноземними інвестиціями, а саме додати у ч. 1 ст.7 « підприємства, зокрема підприємства з іноземними інвестиціями...» та ст. 20 «особливості оподаткування підприємств з іноземними інвестиціями, які здійснюють діяльність у пріоритетних галузях економіки визначається Податковим кодексом України» [10].

Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» пріоритетними галузями економіки називає такі галузі, які спрямовані на забезпечення потреб суспільства у високотехнологічній конкурентоспроможній екологічно чистій продукції, високоякісних послугах, які реалізують державну політику щодо розвитку виробничого та експортного потенціалу, створення нових робочих місць. Ч. 2 цієї статті встановлює, що перелік пріоритетних галузей економіки визначається Кабінетом Міністрів України. На теперішній час такий перелік не закріплено. Тому залишається неврегульованим питання щодо визначення підприємств з іноземними інвестиціями, які працюють у пріоритетних галузях економіки, а отже мають право отримувати певні пільги.

У науковій літературі неодноразово зверталася увага на декларативність багатьох положень Закону України «Про режим іноземного інвестування». Зокрема О.І. Белова, вказує, що недоліком Закону України «Про режим іноземного інвестування» є перехрещення двох підходів до формування правової бази. Більшість статей цього Закону містять формулювання «згідно з чинним законодавством» без конкретних посилань. У зазначеному Законі відсутні будь-які конкретні положення щодо найважливіших об'єктів регулювання, пріоритетних галузей економіки, соціальної сфери й територій, що заплутує розв'язання проблем пільгового режиму інвестування, а також положення про кваліфікаційний мінімум іноземної інвестиції, які, на її погляд, були б необхідні для системи іноземного інвестування [11, с. 75].

Аналіз законодавства та господарської практики дозволяє виокремити наступні галузі економіки, які можна віднести до пріоритетних:

- 1) агропромисловий комплекс (Закон України « Про державну підтримку сільського господарства України від 24 червня 2004 р.) [12].

- 2) поводження з відходами (Закон України «Про відходи» «Основними принципами державної політики у сфері поводження з відходами є пріоритетний захист навколишнього природного середовища та здоров'я людини від негативного впливу відходів» та інші) [13].
- 3) комунальні та житлові послуги (Закон України «Про теплопостачання») [14]
- 4) рекреаційна діяльність (Закон України «Про туризм», зокрема ст. 6 «Держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності».) [15].

Виходячи з вищевикладеного, представляється доцільним привести у відповідність з положеннями Господарського кодексу України визначення підприємства з іноземними інвестиціями, що міститься у Законі України «Про режим іноземного інвестування». З метою покращення інвестиційного клімату та залучення іноземних інвестицій у пріоритетні галузі економіки представляється доцільним виділити як самостійний вид підприємства з іноземними інвестиціями у пріоритетних галузях економіки. До пріоритетних галузей економіки можна віднести агропромисловий комплекс, поводження з відходами, комунальні та житлові послуг, рекреаційну діяльність.

У подальших наукових дослідження представляється доцільним розглянути питання механізму надання пільг для підприємств з іноземними інвестиціями у пріоритетних галузях економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України: станом на 4 липня 2013р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 460.
2. Закон України «Про режим іноземного інвестування»: станом на 4 липня 2013 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80.
3. Закон Російської Федерації «Про іноземні інвестиції»: за станом на 21 березня 2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://base.garant.ru/12116250/>
4. Інвестиційний кодекс Республіки Біларусь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.levonevski.net/pravo/kodeksy/ink/014.html>
5. Сосновська Г.І. Види та організаційно (організаційно-правова) форма підприємств / Г.І. Сосновська // Луганський інститут МАУП, Наукові праці МАУП. – 2010. – вип. 3(26). – С. 196–200.
6. Олександренко І., Спільні підприємства як форма залучення іноземного капіталу / І. Олександренко // Економічний аналіз. – 2008. – №2(18) – С.168–172.
7. Лукаш О.Л., Спільні підприємства у контексті чинного законодавства / О.Л. Лукаш // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/>
8. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
9. Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання те споживої політики №97 «Класифікація організаційно-правових форм господарювання»: станом на 25 вересня 2009р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ST000948.html.
10. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць»: за станом на // Офіційний вісник України. – 2013. – № 19. – Ст. 649.
11. Белова О.І, Проблема правового регулювання режиму іноземного інвестування / О.І. Белова // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – 2010 . – №2. – С. 75–81.
12. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України»: станом на 4 липня 2013р. // Офіційний вісник України офіційне видання. – 2004 р. – № 30. – том 1. – Ст. 98.
13. Закон України «Про відходи»: станом на 16 жовтня 2012 р. // Офіційний вісник України . – 1998 р. – № 13 – Ст. 23.
14. Закон України «Про теплопостачання»: станом на 16 жовтня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України . – 2005 р. – № 28. – Ст. 373.
15. Закон України «Про туризм»: станом на 2 жовтня 2012р. // Відомості Верховної Ради України . – 1995 р. – № 31. – Ст. 241.